ми про людський організм як саморегулюючу систему та умови, які забезпечують оптимальне його функціонування. 5. Відповідно до положення про діалектичний зв'язок принципів єдності свідомості та діяльності, принципу активності особистості вивчення дисциплін здоров'язберігаючого спрямування повинно відбуватися в умовах включення учнів у різні види навчальної діяльності, що дасть змогу діагностувати рівень розвитку творчих якостей і вмінь, обирати більш продуктивні способи організації власної життєдіяльності.

ВОЛОНТЕРСЬКА ЕКОЛОГО-ПІЗНАВАЛЬНА РОБОТА ШКОЛЯРІВ НА ТЕРИТОРІЯХ ПЗФ ЯК ІННОВАЦІЙНИЙ ПІДХІД ДО ВИВЧЕННЯ БІОРІЗНОМАНІТТЯ, ЩО ФОРМУЄ ЗДОРОВ'ЯЗБЕРЕЖНЕ СЕРЕДОВИЩЕ В ОСВІТНІХ ЗАКЛАДАХ

Наливайко А.Є.
Мезинський національний природний парк

На території Чернігівської області найбільшим об'єктом природно-заповідного фонду є Мезинський національний природний парк – площа 31035,2 га – в Коропському районі, створений відповідно до Указу Президента України від 10.02.06 №122/2006. Це унікальний куточок природи – край світлих хвойних і затінених листяних лісів, імлистих боліт і безкрайніх луків.

Перед співробітниками установи стоять надзвичайно важливі завдання – збереження та відтворення природного середовища, біологічного та ландшафтного різноманіття, необхідних для повноцінного життя людини.

Мезинський НПП – своєрідний науковий та еколого-просвітній центр, який проводить активну еколого-освітню діяльність серед молоді, місцевого населення та туристів. Співробітники парку активно реалізують просвітницьку функцію заповідної справи, спрямовану на поширення ідей гуманізму та принципів екологічного світогляду, патріотичного виховання молоді у дусі любові до рідної природи та небайдужого ставлення до свого краю.

Мезинський НПП у здійсненні еколого-освітньої діяльності найбільшої уваги надає роботі з учнівською молоддю. При цьому враховуються програма шкільного курсу природничих дисциплін – біології та географії, вікові особливості психології школярів, методологічні основи освітнього процесу, проведення екскурсій у природне середовище, позашкільної освіти учнівської молоді. А також використовується матеріально-технічна база та інтелектуальний потенціал Мезинського НПП, як науково-дослідної установи.

Екологічна просвітницька діяльність на території НПП – це пряма інвестиція в гармонійний розвиток екологічної свідомості та поведінки, зокрема підростаючого покоління, здійснюється шляхом організації ряду просвітницьких заходів, зокрема:

- аудиторні освітні та виховні заходи: лекції, бесіди, дискусії, «круглі столи», консультації, вікторини;
- активні заходи в природному середовищі: екскурсії, польові практики, еколого-освітні експедиції;

– комбіновані (змішані) заходи: конкурси, свята, екологічні ігри, масові заходи та акції.

Інноваційним підходом до створення здоров'язбережного середовища в освітніх закладах може стати волонтерська робота учнів старших класів або ж студентів у навчально-виховних екологічних таборах на територіях національних природних парків.

Одним таким волонтерським, навчальним і в той же час відпочинковим, заходом може стати акція на підтримку населенням створення і розширення територій та об'єктів природно-заповідного фонду.

Даний захід вже апробований фахівцями Мезинського НПП спільно з учнями трьох загальноосвітніх шкіл, що знаходяться на території парку.

Тема: Вивчаємо, щоб зберегти

Мета: в рамках Всесвітнього дня навколишнього середовища розширити знання місцевого населення про території природно-заповілного фонду на прикладі проведення польових наукових досліджень фахівців Мезинського НПП

Цільва аудиторія: учні 8-11 класів

Місце і час проведення: Мезинський національний природний парк (сс.Мезин-Свердловка, ур. Пузирева гора, Коропський р-н., Чернігівська обл.). Час проведення – червень.

Кваліфіковані фахівці:

Експерт-географ Яковенко Олександр Іванович – заступник начальника відділу науки, екоосвіти та рекреації Мезинського НПП, старший викладач кафедри екології та охорони природи Чернігівського національного педагогічного університету імені Т. Г. Шевченка, здобувач Інституту географії НАНУ.

Експерт-ентомолог Назаров Назар Вікторович – молодший науковий співробітник відділу науки, екоосвіти та рекреації Мезинського НПП, мав досвід викладання польових практик з ентомології в екотаборі «Деснянські зорі» в Деснянсько-Старогутському НПП.

Обладнання: визначники птахів, комах, ґрунтів, бінокли, лупи, сачки, лабораторний посуд, пастки Барбера, фотоапарат, барометр,GPRS-навігатор, лопати, рулетка, блокноти, олівці, палатки, велосипеди, казани.

Освітньо-екологічна концепція:

– усвідомлення єдності людини і навколишнього природного середовища;
– формування вмінь співвідношення екологічні знання з життєвим досвідом;
– виховання елементів екологічної культури учнів;
– навчити дітей жити за правилом «Наше майбутнє – у наших руках».

Структура заходу:

І день

1. Збір учасників у візит-центрі Мезинського НПП.

2. Вступна лекція «Фізико-географічні умови та тваринний світ Мезинського НПП» з використанням мультимедійних засобів.

3. Екскурсія екостожкою «Дивосвіт природи краю де ходили мамонти», в ході якої слухачі знайомляться з основами польової роботи із зоології: збір комах та інших безхребетних, спостереження за птахами, робота з визначниками, фотографування.

4. Перевірка пасток Барбера і ознайомлення з грунтовими кома-

хами.

5. Розбиття наметового містечка.

II день

1. Практичне заняття з метеоприладами, співставлення їх даних з поведінкою тварин. Зняття показників гігрометра, барометра, термометра з метою визначення зміни показників цих приладів на протязі дня в долині р. Десна.

2. Палеогеографічне заняття: зачистка розрізу, опис відкладів, візуалізація розрізу (виготовлення примазок).

3. Робота з GPRS-навігатором: визначення висот над рівнем моря, побудова вертикального профілю рельєфу досліджуваної території, фіксування координат та маршруту дослідження.

4. Тестування учасників з метою встановлення рівня засвоєння матеріалу.

Очікувані результати: сформований позитивний імідж територій природно-заповідного фонду в свідомості населення; уміння працювати з визначниками, GPRS-навігатором, метеорологічними приладами; навички збору й визначення комах та інших безхребетних; засвоєння основ польових спостережень за птахами та основ створення ґрунтових розрізів; знання про фізико-географічне минуле НПП; створення позитивних міжособистісних взаємин між дітьми, викладачами; навики проживання в польових умовах.

Такий курс покликаний комплексно вивчати біологічне та ландшафтне різноманіття й проблеми його збереження, формувати в учнів екологічну культуру, свідомість особистості і суспільства в цілому, почуття відповідальності людини для вирішення екологічних проблем, глибоке розуміння ролі природно-заповідних територій, їх цілісного сприйняття як невід'ємної складової частини регіону, підвищення престижу цих територій у свідомості населення.

Здорове середовище в освітніх закладах напряму залежить від задоволення учнями своїх фізіологічних і психологічних потреб, задовольнити які вдається живучи в гармонії з природою, яка є першоджерелом здоров'я і радості.

ЕКОЛОГІЧНА СТЕЖКА ЯК ІНСТРУМЕНТ ЗБЕРЕЖЕННЯ ЗДОРОВ'Я ШКОЛЯРІВ

Попельнюх В.В., Кузнецов О.П.
Полтавський національний педагогічний університет імені В.Г.Короленка

Здоров'я – це найбільша цінність якою має дорожити людина. Особливо це стосується дітей та молоді, адже це наша опора і надія в майбутньому на побудову високорозвиненого суспільства. Представники різних наук та фахів робили спроби проникнути в таємниці феномену здоров'я, визначити його сутність для того, щоб навчитися вміло керувати ним, економно «використовувати» здоров'я протягом усього життя та знаходити засоби для його збереження [2].

Нажаль, рівень здоров'я школярів у нашій державі не надто високий. За даними Українського науково-дослідного інституту педіатрії, акушерства і гінекології Академії медичних наук, кількісна і якісна оцінка здоров'я дітей свідчать про стійке погіршення їх фізичного, психічного та